

นิพพานกระดาศ ๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโ

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๕๘. นะ ญาณและญาณทัสนะ

กราบเท้าหลวงพ่อกี่เคารพ ผมได้เห็นหลวงพ่อก่อนในงานหลวงตา เนื้อหาจับใจ มากจนน้ำตาจะไหล ดีใจครับ ผมอยู่ต่างประเทศ ชอบฟังธรรมะแต่ปฏิบัติไม่จริงจัง

เมื่อวันพระที่ผ่านมา ผมได้ฟังการบรรยายธรรมของพระอาจารย์รูปหนึ่ง เป็นการ บรรยายธรรมให้กับผู้ที่ถือเนสัชชิกฟัง การบรรยายธรรมของท่านเน้นเรื่องการศึกษา ร่างกายเป็นหลัก ฟังตอนแรกผมก็คิดว่า จะเป็นเหมือนปัญญาอบรมสมาธิ แต่พอฟังไปเรื่อยๆ ท่านอธิบายว่า การพิจารณาแบบนี้ เป็นการใช้ปัญญาล้วนๆ ไม่เอาสมาธิมา เกี่ยวข้อง หรือเหมือนถึงอริยมุขแล้ว คือโศคาบันขึ้นใจ ท่านว่าจะได้สมาธิที่มั่นคงขึ้นมาเอง ทั้งฌานและญาณทัสนะ จะมาให้เลือกเอง

อีกประเด็นคือท่านอธิบายถึงพระอรหันต์ ๒ ประเภท คือ สมาธินำปัญญา และ ปัญ्यानำสมาธิไว้แตกต่างกัน โดยบรรยายว่า ประเภทสมาธินำปัญญานั้น เป็นพระ อรหันต์ไม่เต็มร้อย ยังรับรู้สิ่งที่กระทบถึง แม้ไม่กระทบถึงจิต ซึ่งเป็นความเคยชินของ จันท์ ท่านว่าแบบนี้เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน

ส่วนประเภทปัญ्यानำสมาธินั้น จะไม่มีการไปกรรมของจิต จิตนิ่งไม่หวั่นไหว ท่านว่าแบบนี้เรียกว่า อนุปาติเสสนิพพาน ผมต้องกราบขอโทษหลวงพ่อกด้วย เพราะไม่รู้ จะตั้งคำถามว่าอย่างไร

หลวงพ่อก : นี่เริ่มต้นเอาข้อแรกก่อน ข้อแรกที่ว่า พอเราใช้ว่า เวลาเขาอธิบายว่า ถ้าใช้ ปัญญาล้วนๆ ไม่เอาสมาธิมาเกี่ยวข้องเลย เมื่อถึงอริยมุข คือโศคาบันขึ้นใจแล้ว ท่านว่า “ได้สมาธิที่มั่นคงขึ้นมาเอง ฌานและญาณทัสนะจะมาเอง” มาให้เลือกด้วยนะ

เวลาเผยแผ่ธรรมเห็นใหม่ เวลาธรรมทูต เวลาหลวงตาบอกจะไปเผยแผ่ธรรม หลวงตาจะบอกว่า “จะไปเผยแผ่กิเลสหรือจะไปเผยแผ่ธรรม” ถ้าไปเผยแผ่ธรรม เรามีภูมิ ปัญญาขนาดไหนจะไปเผยแผ่ ถ้าไปเผยแผ่ก็ไปเผยแผ่กิเลส ก็คือเอาทิวิมานะของตัวไปเผยแผ่

นี่ก็เหมือนกัน อยู่ต่างประเทศ เวลาถือนัสซิก แล้วเวลาอธิบายเห็นใหม่ บอกให้ใช้ปัญญาเห็นใหม่ ให้ใช้ปัญญาไปเลย ไม่ต้องใช้สมาธิ ถ้าเวลาเกิดปัญญาขึ้นมาถึงอริยภูมิแล้วมันจะเกิดสมาธิขึ้นมาเอง เวลาเราหลงทางนะ บอกว่าไปเรื่อยๆ เอะเดี๋ยวมันจะกลับมาถูกทางเองหรือ เวลาหลงทางเวลาไปเที่ยวป่า แล้วหลงป่าบอกเดินไปเรื่อยๆ เดี่ยวจะออกไปจากป่าได้เอง มันเป็นไปไม่ได้ใหม่ มันเป็นไปไม่ได้หรอก

มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ นี่ไงเวลาไปเผยแผ่ธรรมเอาอะไรไปเผยแผ่ มันเป็นไปไม่ได้ ถ้าใช้ปัญญานะ ที่บอกว่าใช้ปัญญาแล้วมันจะเกิดฌานเกิดญาณขึ้นมาเองมันเป็นไปไม่ได้หรอก ถึงที่สุดแล้วผลการปฏิบัติทุกอย่าง ผลของมันคือสมณะ

ผลของสมณะคืออะไร ผลของสมณะคือเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม ไปเรียนลัทธิต่างๆ เห็นใหม่ เขาบอกเป็นศาสนา ศาสนาไหนก็บอกเป็นพระอรหันต์ๆ ไปศึกษาขนาดไหนนะ ผลของมันคือสมณะ ผลของมันคือการปล่อยวางใจ แต่ไม่มีปัญญาหรือ ปัญญาเกิดไม่ได้

ในผลของการปฏิบัติ ทุกทางทุกวิชาการที่ทำกันอยู่นี้ ผลของมันคือสมณะหมดนะ ผลของมันคือการปล่อยวาง ผลของมันคือความว่างใจ ผลของมันคือความว่างไม่ใช่ผลของมันคือการฆ่ากิเลส การฆ่ากิเลสไม่มี การฆ่ากิเลสจะเริ่มต้นที่ไหน การฆ่ากิเลสจะเริ่มต้นจากว่าสัมมาสมาธิ พอปล่อยวางแล้ว จิตมันเป็นความสงบแล้ว ปัญญาอันนั้น ความว่างอันนั้นมันออกพิจารณาของมัน ออกพิจารณาเห็นนะ

เพราะในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของครูบาอาจารย์เราเวลาเราจะขุดคุ้ยหากิเลสใจ หลวงตาจะบอกว่า ครูบาอาจารย์ทุกคนจะบอกว่า “ถ้าทำสมาธิแล้ว มันจะเกิดปัญญาเองมันเป็นไปไม่ได้” ทำสมาธิแล้วเห็นใหม่ พอทำสมาธิมันก็คิดสมาธิ แต่ถ้าไม่มีสมาธิมันก็เกิดโลกุตตรธรรมไม่ได้ มันเกิดโลกุตตรปัญญาไม่ได้

สิ่งที่มันเกิดได้คือเกิดโลกียธรรม โลกียธรรมคือโลกียปัญญา โลกียธรรมคือปัญญาของเราเนี่ย ใจคือความคิดความรู้สึกเรานี้ใจ เวลาเราคิดเรานี้มันมาจากไหนล่ะ ก็มาจากความรู้สึกเรานะ มันมาจากความรู้สึกเราทั้งหมด แล้วความรู้สึกเรามาจากไหน ความรู้สึกมาจากจิต จิตเราคืออะไร จิตเรามีกิเลส

มันก็มาอย่างนี้ เวลาบอกใช้ปัญญาไปเลย ใช้ตริกไปเลย ตริกทั้งปี แล้วญาณทัศนะมันจะเกิดเองนะ เวลาเป็น โสดาบันแล้วมันจะเกิดญาณเกิดทัศนะ แล้วจะเลือกได้เองจะเลือกอย่างไร

อันนี้มันหนักการตุนนะ อันนี้มันเห็นความเห็นของเขาแล้ว มันเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เวลามันพูดถึง ถ้าคนเห็นใหม่ เวลาพระพูด เวลาครูบาอาจารย์เทศน์เราก็ฟังกันไป เวลาพูดถึงนะ เวลาเขาเรียนปริยัติกัน นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เห็นใหม่ เปรียญธรรม เปรียญประโยคที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ถ้ามีหลักการอย่างนี้ เขาพูดทางวิชาการ พอพูดทางหลักการ เขาก็พูดผูกโยงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ขนาดผูกโยงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่เราไม่รู้จริง เราไม่รู้ขั้นตอนของมัน เราอธิบายยังสับสนเลย แล้วเวลาเราพูดถึงภาคปฏิบัตินะ เวลาเรียนถึงนักธรรมเอก หรือเปรียญ ๙ ประโยคก็แล้วแต่ ภาคปฏิบัติไม่รู้หรือ เพราะเวลาความสงบของใจเป็นอย่างไร

คนเราไม่เคยกินพริกเราจะรู้ได้ไงว่าพริกมันเผ็ดอย่างไร แต่ในตำราเขาบอกว่าเผ็ดๆ แต่เราจะไม่รู้หรือว่าความเผ็ดของมัน มันแตกต่างกันอย่างไร เวลาพริกเห็นใหม่ ดูพริกหยวกพริกขี้หนูมันแตกต่างกันอย่างไร พริกหยวกนะมันมีรสเผ็ดใหม่ มี แต่รสเผ็ดมันพอประมาณ แล้วพริกขี้หนูมันเผ็ดใหม่ เผ็ด เผ็ดจัดด้วย แล้วเผ็ดจัดกับเผ็ดพอสมควร มันแตกต่างกันอย่างไร

นี่พูดถึงว่า เวล่านักธรรมเอก หรือเปรียญ ๙ ประโยค ทางวิชาการรู้ว่าพริกมันเผ็ด เพราะเผ็ดทางวิชาการ เขาบอกกันว่ามันเผ็ด แต่ว่าเวลาเราได้กินพริกขึ้นมาเห็นใหม่ รสของความเผ็ด เผ็ดระดับไหนเผ็ดพอประมาณขนาดไหน อันนั้นมันเป็นภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัติหมายถึงว่า เราได้กินพริกเขียวพริก

นี่ก็เหมือนกัน เราได้เที่ยวกิเลส เราได้ทำสมาธิ เราได้ทำให้เกิดขึ้นมาจากหัวใจมัน เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามันมีอันนั้นปั๊บ การอธิบายจะไม่อธิบายแบบนี้ไง การอธิบายแบบนี้ ทางวิชาการก็ผิด ทางภาคปฏิบัติก็ผิด มันผิดเพราะอะไร ผิดเพราะว่าเวลาอธิบายแบบนี้ อธิบายแบบเด็กเล่นขายของนะ

เวลาเด็กเล่นขายของมันสมมุติขึ้นมาว่าเป็นสินค้า เวลาเล่นขายของมันทั้งวันเลย นะ เด็กมันเล่นกันสนุกกันทั้งวัน โอ้โฮ สมมุติว่าเป็นเมือง แบ่งข้าศึกมาเล่นกัน ทั้งวันเลย มันสนุกของมันเลย แล้วจบแล้วก็คือจบกัน เพราะมันเป็นสมมุติของเด็ก

แต่ถ้าสมมุติของผู้ใหญ่ล่ะ ผู้ใหญ่เขาเล่นกันทั้งวันเลย ผู้ใหญ่ทำธุรกิจก็เหมือน เล่นกัน แต่เล่นจริงๆ เพราะผู้ใหญ่ทำธุรกิจทำอะไรต่างๆ มันได้ผลตอบแทนนะ

อันนี้ก็เหมือนกันเหมือนเด็กเล่นขายของ เด็กเล่นขายของว่าตัวเองก็อธิบายไป อธิบายถึงภาคปฏิบัติไง เหมือนเด็กเล่นขายของ แล้วผลของมันล่ะ ผลของมันต่างคนต่าง งง ไอ้คนพุดกึ่งง ไอ้คนฟังกึ่งง

ใช้ปัญญาไปเลย ใช้ปัญญาเห็นไหม ใช้ปัญญาพิจารณาสังขารพิจารณาร่างกายไป เลย มันพิจารณาโดยสามัญสำนึก ถ้าพิจารณาอย่างนี้ หมอก็พิจารณานะ เวลาคนไข้เข้ามา หมอต้องประชุมแล้ว เวลาคนไข้มาปุ๊บประชุมหมอเลย ประชุมทุกแผนก ว่าคนไข้นี้เป็น โรคอะไร คนไข้ี้ควรรักษาอย่างไร หมอเขาก็ประชุมนะ หมอเขาเห็นร่างกายเขาต้อง ประชุมเลยว่า เขาพิจารณาเหมือนกัน พิจารณาว่าเป็นโรคอะไร รักษาอย่างไร ควรจะใช้ ยาอะไร แล้วส่งต่อที่ไหน นี่เขาก็ประชุมนะเหมือนกัน แต่ประชุมเพื่อการรักษาคนไข้ ประชุมรักษาให้คนหายจากไข้

แต่เวลาเราพิจารณากาย พิจารณากายของเรา เห็นไหมจิตของเราพิจารณาโดย สามัญสำนึกขึ้นมา ผลของมันคือสมณะ ผลของมันคือสมาธิมันไม่มีหรอก ไม่ถือว่า พิจารณาไปแล้วมันจะเป็นโศดาบัน สมาธิจะเป็นเองจะมันคงเอง จะเป็นเองมันเป็นไปได้

ถ้ามันเป็นไปอย่างนี้ละ พระเมืองไทยเป็นพระอรหันต์หมดเลย พระเมืองไทยเรา ๔๐๐,๐๐๐ กว่าองค์ พิจารณาเหมือนกัน ทุกคนศึกษาทุกคนภาวนา ทุกคนก็อยากเป็นคน

ดีหมดนะ แล้วมันภาวนาไปแล้ว มันต้องเป็นไปตามขั้นตอนอย่างนี้ พระ ๔๐๐,๐๐๐ องค์นี่เป็นพระอรหันต์หมดเลย แต่ความจริงมันเป็นไปได้ไหมล่ะ มันไม่เป็นอย่างนั้นเลย มันไม่เป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะว่ามันทำไม่ถูกต้อง ไม่ตามเป็นจริง

ถ้าตามเป็นจริงนะ เราทำแล้ว คนกินพริกนะ คนเขาเอาพริกโดยพริกมันเป็นสมุนไพรอันหนึ่ง พริกนะเวลาผสมอาหารแล้ว มันจะทำให้อาหารรสชาติดีขึ้นมา เขาผสมพอสมควร ว่าอาหารแบบใดใช้มากใช้น้อย ส่วนผสมของอาหาร ถ้าเขาทำของเขาสมดุลของเขา อาหารนั้นจะมีรสชาติมาก แล้วก็จะทำคุณประโยชน์ได้มาก ฉะนั้นพริกจะใช้มากใช้น้อยอยู่ที่เขาควที่ใช้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน ไม่ใช่เราจะกินพริกอย่างเดียว

นี่ก็เหมือนกันในภาคปฏิบัติเราใช้ปัญญาของเรา เราใช้ปัญญาของเราจิตมันสงบไหม ถ้าจิตสงบแล้วเราได้เห็นกิเลสไหม ถ้าเราได้เห็นกิเลส เห็นกิเลสเห็นอะไร สติปัญญา ๔ ถ้าเห็นกิเลส ความเห็นของมันเวลาเห็นกาย เวลาเห็นกายเห็นอย่างหนึ่ง เวลาเห็นกายโดยวิปัสสนามันเห็นอีกอย่างหนึ่ง

เห็นอย่างหนึ่งหมายความว่า มันเห็นจากจิต เพราะจิตสงบแล้ว จิตมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา แล้วพอจิตมันเห็นขึ้นมา มันสะท้อนจิต มันสะท้อนนะ แต่เวลาเราเห็น เห็นทางโลกเราเห็นทุกวัน เขากล้องจุลทรรศน์มาส่องร่างกายก็ได้ ใครอยากเห็นเส้นขนขนาดใหญ่ ขนาดไหนก็ได้

เวลาปฏิภาชนะเห็นไหม อุกคหนิมิต วิภาชนะคือการแยกส่วนขยายส่วน เราก็แยกได้ กล้องจุลทรรศน์แยกเลย ขุนขนรูใหญ่มาก โอ้โฮ เส้นขนเบ้อเริ่มเต็มเลย แล้วจิตมันไม่เป็น จิตไม่เป็นสมาธิไม่สะท้อนอะไรหรอก เห็นไปทางวิทยาศาสตร์เห็นไปทางโลก แต่ถ้าจิตมันสงบนะ พอจิตมันจับเส้นผมได้นะ จับเส้นผมได้นะ แล้วจิตมันพิจารณานะ พอมันขยายส่วน มันสะท้อนหัวใจมาก เพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจุบัน

กล้องจุลทรรศน์มันเป็นไปได้เพราะเลนส์ของมัน เพราะเลนส์ของมันเพราะเทคโนโลยี ทำให้ส่วนขยายตามมาตราส่วนมันมีของมันอยู่แล้ว เรารู้โดยวิทยาศาสตร์เหมือนเรารู้ใจที่อยู่ข้อสอบหมดแล้ว มันไม่มีอะไรหรอก

แต่ถ้าของเรานะ เราไม่รู้ถึงตัวเราเลย แหม คนนี้เป็นเทวดานะ คนดีดี ใครดีไม่ได้เลยนะ มันถือตัวถือตนว่ามันดีนะ มันถือตัวถือตนว่ามันยอดเยี่ยม แต่พอมันไปเห็นเข้าความจริงนะ โอ้โฮ “มึงนี่หลงได้ขนาดนี้หรือ มันไม่เป็นอย่างที่เอ็งคิดเลย มันไม่เป็นสิ่งที่เอ็งปรารถนาเลย มันไม่เป็นจริงอย่างที่ข้อมูลเอ็งรู้ไว้เลย มันเป็นเรื่องหนึ่งเลย”

พอเป็นอีกเรื่องหนึ่ง จากโง่ๆ นะ มันเอ่อ ชักฉลาดขึ้นๆ เพราะปัจจัยตั้งมันสัมผัสมันรู้มันเห็น พอมันเห็นมันเริ่มปล่อยๆ วิปัสสนาจะเกิดตรงนั้น โอ้พิจารณาทุกๆ ที่ว่าแล้วมันจะเกิดเอง ถ้ามันเกิดเองนะ พระเมืองไทย ๔๐๐,๐๐๐ องค์ แหม เป็นพระอรหันต์หมดเลย เพราะมันเกิดเอง เป็นไปไม่ได้

แม้แต่ในกรอบกรรมฐานเรา มันยังสมบุกสมบันขนาดนี้ มันยังพันกันขนาดนี้ โอ๊ย ภาวนาจนครูบาอาจารย์นี้ลงปฏิภาณขนาดนี้นะ มันยังไปคนละทางสองทาง เป็นไปไม่ได้ มันต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง

ศีล สมาธิ ปัญญา คือมรรค ๘ นั้นแหละ แต่มรรคมันเกิดได้อย่างไร มรรคมันเกิดนะ คูลี เด็กเราเห็นไหม เราจะวางรากฐานให้เด็ก เด็กของเรานะ มันมีนิสัยอย่างไร เห็นไหม ตั้งแต่เกิดยัน ๓ ขวบ สมองกำลังเติบโตมาก พ่อแม่ควรอยู่ใกล้ชิด ได้ความอบอุ่นได้ความดีนะ ลูกของเราจะมีประโยชน์ตรงนั้น พ่อโตขึ้นมาปั๊บ เรื่องส่วนตัวมันเยอะขึ้นมาแล้วนะ

“อย่ามาอยู่กับหนูนะ หนูโตแล้วนะ อย่ามาอยู่กับหนูนะ” แต่ถ้าตัวเล็กๆ มันไปไหนไม่รอดหรอก มันจะคลอเคลียอยู่อย่างนั้นล่ะ พ่อโตขึ้นมา “อย่ามาอยู่กับหนูนะ” เห็นไหม มันเริ่มห่างแล้วเห็นไหม

เราจะให้ลูกของเราให้มันดีขนาดไหน จิตใจของเรา อย่าคิดนะ ว่าเรามีอายุ ๗๐-๘๐ แล้ว เรามีอายุมากเราจะมีอายุโสนะ เด็กความคิดมันดีนะ คือมันเป็นผู้ใหญ่ เราจะอายุมากจะอายุน้อย ความคิดดีความคิดเลว นั่นนะมันเป็นทารก มันไม่ใช่ใหญ่ที่อายุนะ จิตนี้ไม่มีอายุ มันอยู่ที่สติปัญญา อยู่ที่ความคิดดีคิดชั่ว ถ้ามันคิดดีคิดชั่ว มันคิดดีมันถึงจะโต ถ้ามันคิดชั่ว มันยิ่งกว่าเด็กอีก มันไร้เดียงสาไปเลย

ฉะนั้นมันอยู่ที่วุฒิภาวะของจิต มันอยู่ที่มีสติปัญญาจะฝึกฝนมันขึ้นมา ถ้ามันมีจุดยืนขึ้นมา พอมันมีสติขึ้นมา มันยับยั้งขึ้นมา มันเป็นสมาธิขึ้นมา มันจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันจะมีทุนมีรอน มันจะไปทำสิ่งใดคนไม่มีทุนมีรอนจะไปทำอะไร

จิตไม่มีสมาธิ คิดไปจินตนาการไป เป็นเรื่องโลกๆ คือจินตนาการ ไม่เกี่ยวกับธรรมะเลย แต่ดอกบัวเกิดจากโคลนตม จิตของคนมันเป็นแบบนี้ เราต้องเริ่มต้นจากจิตของเราไง เริ่มต้นจากความรู้สึกของเรา เริ่มต้นจากความนึกคิดของเรา เราจะไปเอาจิตบริสุทธิ์มาจากไหนมันไม่มีหรอก

จิตที่เกิดมา มนุษย์ที่เกิดมามีวิชาทุกคน มันก็เริ่มต้นจากโคลนตมนี้แหละ เริ่มต้นจากความสกปรกโสภณในใจเรานี้แหละ แต่มีสติปัญญาควบคุมดูแลรักษา ให้มันสะอาดได้ ถ้าจิตสะอาดนะ จิตเป็นสมาธิคือจิตสะอาด จิตสะอาดเพราะอะไร จิตสะอาดเพราะมันมีเหตุมีผล จิตสะอาดเพราะมันมีสติปัญญา มันไม่คิดฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ความรู้สึก ที่มันฟุ้งซ่านเราทุกข์ยากกันอยู่ที่นี่ เพราะมันมีอารมณ์ความรู้สึก

อารมณ์ความรู้สึกมันเกิดจากอะไร เกิดจากแรงกระตุ้น เกิดจากแรงกระตุ้นของวิชา เกิดจากแรงกระตุ้นของคัมภีร์ความทะยานอยาก เป็นจริตใจ โทสะจริต โมหะจริต โลภะจริต เห็นไหม แรงกระตุ้นของคนมันไม่เหมือนกัน แรงกระตุ้นของโทสะก็อย่างหนึ่ง แรงกระตุ้นของโมหะก็อย่างหนึ่ง แรงกระตุ้นของโลภะก็อย่างหนึ่ง เห็นไหม ความคิดเกิดจากแรงกระตุ้น ความคิดเกิดจากสามัญสำนึก ความคิดเกิดจากธรรมชาติใจ มันก็เลยกลายเป็นส่งออกเห็นไหม

เรามีสติปัญญา พุทโธฯๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิ พิจารณาถึงพิจารณาภายในที่ เขาว่าพิจารณานี้แหละ ผลของมันเพราะอะไร เพราะมันมีเหตุมีผลเห็นไหม มันทำให้จิตสงบตัวลง แต่ถ้าไม่มีสติ ไม่มีความรับรู้ที่ ความรู้สึกของเรามีแค่ไหน มันเป็นมิจจา

มิจจาเพราะอะไร มิจจาเพราะว่าไม่รู้ว่าการความสงบไป พอมันสงบแล้วนะ สงบแล้วสงบคืออะไร สงบคือสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่พอสงบแล้ว ให้มันออกรู้ ให้มันออกเห็นกาย เห็นกายโดยจิตนะ เห็นกายโดยจิตนะ พอมันเห็นกายมันสะท้อนหัวใจมันสะท้อนจิต ขนพองสยองเกล้าเลย

แต่โดยสามัญสำนึกเราเห็นกายโดยธรรมชาติ สามัญสำนึกเห็นกายก็เห็นกาย ก็อยู่กับกาย ก็อาบน้ำชำระกายอยู่ทุกวัน ทำความสะอาดกายวันละสามรอบสี่รอบ ก็เป็นเรื่องปกตินะ

แต่ถ้ามันไปเห็นกายโดยจิตนะ คุณสมบัติอยู่กับเรายู่กับมือเห็นไหม เราไม่ค่อยตื่นตื่นเลย แต่ถ้าสมบัติที่มันอยู่ข้างนอกทำไมเราตื่นตื่นล่ะ จิตกับกายนี้มันอยู่ด้วยกัน เห็นไหม มันคุ้นชินกันจนมันไม่มีสิ่งใดเป็นความแตกต่างเลย มันคุ้นชินกัน เพราะมันมาโดยกรรมไงมาโดยวิบากไง

ร่างกายของเราไง เราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติไง แต่พอจิตมันสงบเข้าไปแล้ว จิตกับกายมันแยกกัน จิตเป็นจิตเพราะมันสงบเข้ามา สามัญสำนึก สังโยชน์ก็คือการรับรู้ระหว่างจิตที่มันควบคุมร่างกายนี้ จิตนี้เวลามันคิดสิ่งใดเห็นไหม มันก็ส่งคลื่นทุกอย่างไปที่สมอง สมองมันก็สั่งให้ร่างกายนี้ทำด้วยความเร็วมากเห็นไหม ขึ้นมือยกของอะไรต่างๆ มันอยู่ที่จิตสั่งทั้งหมด

แล้วพอจิตมันสงบเข้ามา มันปล่อยร่างกายทั้งหมด มันก็เหมือนกับไม่ใช่ว่า เหมือนกับความคุ้นชินของของที่เป็นร่องๆ กัน ร่องสายน้ำหรือว่าสายบังคับบัญชา หรือว่าสิ่งที่เปลือกของมันที่มันเป็นอย่างนั้น พอสงบเข้ามาบีบ พอมันสงบเข้ามาเห็นไหม มันทำโดยกรรม

พอทำโดยกรรม เพราะจิตสงบแล้ว ต้องเห็นสติปัญญา ๔ จิตสงบแล้วจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยจิต พอโดยจิตมันจะเกิดวิปัสสนา วิปัสสนาเพราะอะไร วิปัสสนาเพราะมันจะทำความหลงผิดใจ สักกายทิฐิ ความหลงผิดของจิตจะแก้ไขตรงนั้น ถ้าแก้ไขตรงนั้นมันถึงเป็นวิปัสสนา มันถึงเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา

ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจะเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ว่า พิจารณากายไป พิจารณาใจไปโดยไม่ต้องใช้สมาธิ ใช้ปัญญาล้วนๆ สมาธิมันจะเกิดขึ้นเอง พอเป็นโสดาบันขึ้นมา มันจะเกิดฌานเกิดญาณเอง ใ้ันี่ธรรมะกระดาษนะ ธรรมะกระดาษจากตำรานะ

ถาม : อีกประเด็นหนึ่ง อีกประเด็นคือท่านอธิบายถึงพระอรหันต์ ๒ ประเภท สมาธินำปัญญา และปัญญานำสมาธิ ให้ไว้แตกต่างกัน โดยบรรยายว่า

ประเภทสมาธินำปัญญา เป็นพระอรหันต์ไม่เต็มร้อย เพราะยังรับรู้ถึงกระทบ แม้ไม่กระทบถึงจิต ซึ่งเป็นความเคยชินของขั้นนี้ ท่านเรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน ส่วนประเภทที่ปัญญานำสมาธินั้น จะไม่มีการไปกลับมา จิตนิ่งไม่หวั่นไหว ท่านเรียกว่า อนุปปาทิเสสนิพพาน

หลวงพ่ : เวลามันคิดมาตั้งแต่ต้น โจทย์ที่มันตอบมา ผลที่เกิดจากการปฏิบัติมันก็คิด มันก็คิดอะไร ใช้ว่าสมาธินำปัญญาเป็นพระอรหันต์ไม่เต็มร้อย พระอรหันต์ไม่เต็มร้อย เป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร พระอรหันต์ไม่มีเต็มร้อยหรือ เป็นพระอรหันต์ไม่เต็มร้อย แต่ถ้าใช้ปัญญานำสมาธิจะเป็นพระอรหันต์เกินร้อย

มันฟังแล้วมันเศร้าใจ มันเศร้าใจเพราะนี่เขาบอกว่าเขาอยู่ต่างประเทศ นี่ถามจากต่างประเทศนะ ถามจากต่างประเทศนี่แสดงว่าเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติเวลาออกไปถึงต่างประเทศแล้วไปสอนอย่างนี้ เพราะว่าพระอรหันต์ พระอรหันต์ ๔ ประเภท เติวิชโฆ จพภิกขุโณ เห็นไหม พระอรหันต์หลายประเภท

เติวิชโฆกัวิชชา ๓ จพภิกขุโณเห็นไหม มันมีภิกขุญา ๖ นั้นพระอรหันต์แต่ละประเภท แต่สอุปาทิเสสนิพพานกับอนุปปาทิเสสนิพพาน มันเป็นพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่กับพระอรหันต์ที่ตายแล้ว อย่างเช่นหลวงตาท่านยังมีชีวิตอยู่ เป็นสอุปาทิเสสนิพพาน เพราะท่านมีร่างกาย สะ คือเศษส่วน คือความคิดนี้แหละ ความคิดไม่ใช่จิตนะ พระอรหันต์นี้ไม่มีความคิด พอเป็นพระอรหันต์บิบัติมันจะเป็นจิตล้วนๆ

จิตนี้มันเป็นภพ พอทำลายจิตบิบัติมันจะเป็นธรรมชาติ มันเป็นส่วนหนึ่ง เป็นจิตใหม่เป็นวิญญาณใหม่ มันเป็นเมื่อก่อนเป็น พอมันพ้นไปแล้ว เพราะพระอรหันต์มีความรู้สึก มันมีความรู้สึกแต่มันไม่มีความคิดมันไม่มีอะไรทั้งสิ้น เพราะมันเป็นขั้น

ขั้นนี้ ความคิดมันอยู่ที่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความคิดเกิดจากเราเห็นใหม่ เวลาเราไม่มีความคิดบิบัติตัวความรู้สึกอันนั้น แล้วมันทำลายอวิชชาแล้ว มันพ้นไป มันเป็นพระอรหันต์ นี่เขาเรียกว่าสอุปาทิเสสนิพพาน เพราะอะไรเพราะว่าเรานั้นสามัญสำนึกยังมีอยู่ใช่ไหม เพราะเราเป็นพระอรหันต์

ฉะนั้นเป็นพระอรหันต์แล้ว ความรู้สึกความนึกคิดมันยังสื่อได้ นี่เขาเรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพาน เศษส่วนเห็นใหม่ อย่างเช่น หลวงตาท่านเจ็บไข้ได้ป่วยเห็นใหม่ ท่านบอกว่าท่านปวดขา ท่านป่วย นี่เศษส่วนมันป่วย ร่างกายมันป่วย เห็นใหม่เขาเรียก เศษส่วน

พระอรหันต์มีชีวิตมันยังกระทบกระเทือนได้ แต่เวลาถ้าปัจจุบันนี้ หลวงตาท่านเสียชีวิตไปแล้ว เป็นอนุปาติเสสนิพพานแล้ว เพราะร่างกายของท่านได้เผาแล้ว ความคิดของท่าน ชั้นขันธ์ของท่านมันขาดตั้งแต่ท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว ฉะนั้นพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่กับพระอรหันต์ที่ตายแล้ว มันก็คือพระอรหันต์ไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย เพียงแต่มันแตกต่างกันที่มีร่างกายอยู่ กับคนที่ทิ้งร่างกายไปแล้วเท่านั้นเอง

สอุปาทิเสสนิพพานคือพระอรหันต์ท่านยังมีชีวิตอยู่อย่างเช่น พระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์โดนโจรทุบตายเลย ทูบอะโรนะ ทูบเศษส่วนไม่ได้ทูบใจพระโมคคัลลานะเลย เพราะว่าเวลาโดนทุบตายแล้ว พอโจรไปแล้วนะ เอากรรมอันนั้นแบบว่าใช้ฤทธิ์ทำให้ร่างกายนั้นกลับมาเป็นปกติ แล้วก็เหาะไปลาพระพุทธเจ้า เพื่อจะลาไปนิพพาน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธอจะนิพพานที่ไหนล่ะ” “ข้าพเจ้านิพพานที่เดิมนั้นนะ” “อย่างนั้นสมควรแก่เวลาของเธอเถิด” จึงเหาะกลับมาที่เก่า พอกลับมาที่เก่าก็คลายฤทธิ์ออก ร่างก็แหลกเหลว

ทูบร่างไปแล้วเห็นใหม่ แต่ธรรมชาติสามารถรวบรวมร่างกายนั้น เหาะมาลาพระพุทธเจ้าก่อน เพราะยังไม่ได้ลาพระพุทธเจ้า นิพพานไม่ได้ เพราะด้วยความเคารพด้วยความบูชา พอลาเสร็จแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาตแล้วก็เหาะกลับมาที่เก่า แล้วก็คลายฤทธิ์ออกมันก็เหมือนร่างกายที่โจรทุบและนั่นแหละ

นี่ไงสอุปาทิเสสนิพพาน คือร่างกายอันนั้นกับความนึกคิด แต่อนุปาติเสสนิพพานพอพระโมคคัลลานะคลายร่างนั้นออก ไม่มีแล้วเป็นอนุปาติเสสนิพพานแล้ว

สะ คือเศษส่วน มันเป็นเรื่องของพระอรหันต์ที่มีชีวิต กับพระอรหันต์ที่ไม่มีชีวิต แต่ถ้าเป็น สุขวิปีสสโก เตวิชโช นะ ประเภทนั้นมันเหมือนกับรานะ เหมือนกับทาง

โลกนะ เวลาเราจบปริญญา เราจบปริญญาเหมือนกัน ก็ว่าคำว่าจบปริญญาคือจบปริญญาเท่ากัน เป็นพระอรหันต์คือเป็นพระอรหันต์เท่ากัน

แต่จบปริญญาแล้ว จบสาขาไหนๆ เติวิชโซเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน จบปริญญาตรีเหมือนกันหมด แต่เอกอะไรล่ะ เอกอะไร นี่ก็เหมือนกัน เอกการศึกษาเราเลือกได้ใช่ไหม ว่าเรามีความถนัดอย่างนี้ เราจะเลือกเรียนทางวิชาการนี้ แล้วเราจบทางนี้ แต่เป็นพระอรหันต์เลือกไม่ได้! เลือกไม่ได้! เลือกไม่ได้เพราะอะไร เลือกไม่ได้เพราะมันเป็นบารมีที่สร้างมาแต่เดิม มันเป็นเรื่องที่เป็นความถนัด ความถนัดเป็นสิ่งที่เราปลูกฝังมาตั้งแต่อดีต

ฉะนั้นถ้าเป็นประเภทนี้ จะทำอะไรก็แล้วแต่ เป็นพระอรหันต์ก็แล้วแต่ก็ต้องเป็นประเภทนี้แหละ เพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่สร้างมาแต่อดีต ถ้าวิชา ๓ นะ รู้ อคติชาติ รู้จิตไปเกิด จตุปปาตญาณ แล้วอัสวักขญาณคือชำระกิเลส จะประเภทไหน ต้องอัสวักขญาณชำระกิเลสหมด

แต่สิ่งที่เป็นสุขขวิปัสสโกอย่างนี้ ถ้าสุขขวิปัสสโกเขาก็ว่าสุขขวิปัสสโกนี้ไม่มีฤทธิ์ๆ ถ้าสุขขวิปัสสโกเราตีพระสารีบุตร นั่นนะสุขขวิปัสสโกเพราะอะไร เพราะว่าท่านใช้ปัญญา

พระสารีบุตรนะ เลิศทางปัญญา แล้วพระโมคคัลลันะเลิศทางฤทธิ์ ถ้าเติวิชโซ พระโมคคัลลันะมีฤทธิ์เพราะอะไร เพราะพวกนี้ทำสมาธิมาก่อน พอทำสมาธิเห็นใหม่ คูตีพระโมคคัลลันะกับพระสารีบุตร มาเข้าเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระโมคคัลลันะเป็นพระโสดาบัน กับพระสารีบุตรเป็นพระโสดาบัน แล้วมาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโมคคัลลันะนั่งสัพหงกโงกง่วง พระโสดาบันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยฤทธิ์เลย “โมคคัลลันะ เธอจงแหงนหน้าดูดาว เธอจงเอาน้ำลูบหน้า เธอจงตริกในธรรม”

นี่ในเวลาเติวิชโซ เวลาประพตปิปฏิบัติ สุดท้ายแล้วพระโมคคัลลันะ ๗ วันเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตร ๑๔ วัน เพราะว่าสอนแล้วใช้แต่ความคิด ปัญญาที่สุดท้าย

เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่องค์หนึ่งมีฤทธิ์มาก องค์หนึ่งมีปัญญามาก เป็นเพราะอะไร เป็นเพราะว่า ท่านสร้างของท่านมาอย่างนั้น

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ปรรณนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา แล้วสร้างบุญญาธิการมา ปรรณนามาแล้วสร้างมา

จิตของพวกเรานะ คนเรานะจีโกธร คนเราจีโลก คนเราจีหลง มันเป็นอะไรล่ะ บางคนนะโทสะแรงมาก บางคนนะแคะไม่ได้เลย โทสะกันทันทีเลย เพราะเขาใช้ชีวิตของเขาอย่างนั้นตลอด พอใช้ชีวิตอย่างนั้นมาตลอดเขาก็ฝังใจของเขาตลอด

ถ้าเขาเป็นพระอรหันต์ล่ะ เขาก็เป็นพระอรหันต์ประเภทที่เขาสร้างมาไง นี่ไงที่บอกว่า พระอรหันต์ประเภทไหนๆ มันก็พระอรหันต์เหมือนกัน แต่สิ่งที่ประเภทไหนๆ มันอยู่ที่ท่านสร้างบุญญาธิการมา ดูเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ ก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่เป็นศาสดา

เป็นศาสดามีฤทธิ์มีเดชมากกว่าทุกๆ คน เหนือกว่าทุกๆ คน แต่พระสารีบุตรกับพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เหมือนกันใหม่ เหมือนกัน เป็นพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลกับพระพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่บารมีแตกต่างกันมหาศาลเลย อยู่ที่บารมี ฉะนั้นประเภทๆ มันอยู่ที่บารมี

บารมีนี้ไม่ใช่มรรคญาณ มรรคญาณเป็นมรรคญาณนะ บารมีส่วนบารมี ฉะนั้นที่ว่า ถ้าใช้สมาธิบำเพ็ญ จะเป็นพระอรหันต์ไม่เต็มร้อย ไม่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ ยังรับรู้สิ่งกระทบถึงแม้ไม่กระทบที่จิต ซึ่งเป็นไปตามความเคยชินของขั้นๆ ท่านว่าแบบนี้เรียกว่าอนุปาติเสสนิพพาน

ส่วนประเภทใช้ปัญญานำสมาธินั้น ไม่มีการไปกรรมมา จิตนิ่งไม่หวั่นไหว ท่านว่าแบบนี้เรียกว่า อนุปาติเสสนิพพาน

อันนี้พูดเข้าข้างตัวเองไง เข้าข้างว่าถ้าใช้ปัญญานำแล้วจะเป็นอนุปาติเสสนิพพาน ถ้าใช้สมาธิแล้วเป็นอนุปาติเสสนิพพาน ใอันนี้มันนิพพานกระดาษ นิพพานคือความคิดของตัว ถ้าเรียนมาศึกษามากก็เป็นแบบนี้ แต่ถ้าไม่ได้ปฏิบัติเลยมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อันนี้เราตอบแค่นี้ละ อันนี้เขาบอกว่า เขาถามมาจากต่างประเทศเขาอยู่ต่างประเทศ ผมอยู่

ต่างประเทศครับ ชอบฟังธรรมะ อยู่ต่างประเทศ ก็ตอบในประเทศจบ อันนี้ขออีกข้อหนึ่ง อันนี้จะเข้าปฏิบัติเราแล้ว

ถาม : ข้อ ๓๕๘. นำสภาวะตทั้งคพหวน ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีตมาใช้ เทียบเคียงเป็นสัญญาหรือเปล่าครับ

กราบนมัสการหลวงพ่อ ถ้าเราเคยมีประสบการณ์ตทั้งคพหวน จากการพิจารณา กายมาแล้ว และรับรู้ได้ว่า การที่มีความคิดที่เกิดขึ้นโดยจิตที่ปล่อยยึดกายไปแล้ว มี ลักษณะแตกต่างกับการที่มีความคิดทั่วๆ ไป ซึ่งมีตัวตนมาจากการยึดกายว่าเป็นตัวเรา

กล่าวคือ ถัดตทั้งคพหวนไปแล้ว คิดก็ไม่มีตัวเราเข้ามาเกี่ยวข้อง มีแต่จิตที่คิดและ รับรู้ความคิด ไม่มีกายไม่มีตัวตนที่เป็นเรา แต่ถ้ามีอุปาทานยึดถือกาย มันจะมีตัวเราเข้ามา เกี่ยวข้องในทุกครั้ง ในฐานะที่ตัวเราเป็นเหมือนประธาน ในการกระทำอยู่ในความคิด นั้นๆ ทั้งสองความคิดนั้นเป็นความคิดเหมือนกัน แต่ความแตกต่างกันมีมาก ดังที่ผม กล่าวมาแล้ว จนผมสังเกตได้ จึงได้เรียนถามหลวงพ่อกว่า

๑. ถ้านำตทั้งคพหวนที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีต มาใช้เทียบเคียงกับความคิดที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันกระทำได้หรือไม่ครับ ถ้าผมไม่ตามความคิดที่มีตัวตนของผมเป็นประธาน ใน ความคิดนั้นๆ เพราะผมว่ามันถูกปรุง มันเป็นของไม่จริง ของจริงเป็นอย่างไร ผมก็เคย พิจารณากาย แยกย่อยทุกๆ ส่วนจนกายหายไปหมด แล้วจิตก็ไม่มีกายมาเกี่ยวข้องเลย เหมือนกับว่ากายนี้ไม่เคยมีมาก่อนเลย ผมว่าสัจจะความจริงคือ

กายที่เป็นเราไม่มี ตัวตนในใจที่เป็นประธานในความคิดก็ไม่มี พิสูจน์ได้จากต ทั้งคพหวน ดังนั้นถ้ามีความคิดเกิดขึ้น แล้วมีเราเป็นประธานในความคิด ผมว่ามันเป็น กิเลสปรุงแต่ง เคยลองตามความคิดแบบนั้นไป แล้วไปเจอแต่สภาวะเราร้อนในใจ เหมือนโดนกิเลสเล่นงาน จึงขอเรียนถามหลวงพ่อกว่า

๒. ขอให้หลวงพ่อโปรดแนะนำว่าผมทำถูกหรือไม่ครับ ที่ไม่ตามความคิดที่มี ตัวตนของผมเป็นประธานไป ที่ผมเกรงคือเกรงว่าจะนำสัญญาในอดีตมาใช้ มันจะเป็น สัญญา มันจะโดนกิเลสหลอก โดยที่เราไม่รู้ตัวหรือไม่ครับ

หลวงพ่ : ตังคปหาน คือการที่เราจิตสงบนะ พอจิตเราพิจารณาร่างกายเรากี่แล้วแต่ ถ้ามันสงบแล้วคือสงบ สงบบ่อยครั้งเข้าๆ จากปฏุชนจะเป็นกัลยาณปฏุชน กลายเป็นว่ากัลยาณปฏุชนหมายถึงว่า การทำสมาธิง่ายขึ้น พอทำสมาธิง่ายขึ้นเราก็อเอาสมาธินี้พร้อมกับจิตนี้ไปพิจารณากายเข้า ถ้าพิจารณากายเข้า มันมีสมาธิเป็นพื้นฐานขึ้นมา พอพิจารณากายเข้าแล้ว มันจะปล่อย การปล่อยนี้เขาเรียกตังคปหาน

แต่การปล่อยแล้ว มันไม่ได้ปล่อยกิเลสหรอก เพราะกิเลสมันเริ่มโดนตรวจสอบ พอกิเลสเริ่มโดนตรวจสอบมันรู้มันก็ปล่อย แต่มันปล่อยเพื่อจะหลบไป กิเลสมันยังไม่ได้ชำระล้าง ฉะนั้นการที่ตังคปหานขณะที่ปล่อย เหมือนเราทำงานใช้ไหม เสื้อผ้าเราเอามาซักแล้วมันสะอาดไหม สะอาดน่าสวมใส่มาก แต่เวลาเราใส่แล้ว สกปรกไหม สกปรก

จิต จิตเวลาเราพิจารณา ตังคปหานคือเราซักเสื้อผ้า ซักจิตรอบหนึ่งจิตก็สะอาด แต่สะอาดแล้วนะ ในร่างกายเรามีสิ่งสกปรก เวลาเราใช้สอยแล้ว มันก็มีกลิ่นสกปรก เหมือนเดิม จิตมันตังคปหานแล้วก็จริง แต่เวลาที่ว่าเราจะตามความคิดไป มันก็เหมือนทำความสะอาดของจิตอีก ฉะนั้นเวลาตามความคิดไปแล้ว ความคิดมันบอกว่ามันร้อนนัก เพราะมันเป็นความสกปรก มันจะร้อนมันจะเย็นมันก็ต้องตามตลอด มันต้องตามความคิดไป

ถ้าเราบอกว่า เสื้อผ้าใส่แล้วไม่ซัก ให้มันทิ้งสะสมหมักหมมไว้อย่างนั้น แล้วเสื้อผ้ามันจะนำไปข้างหน้าไหม เน่า จิตก็เหมือนกัน พอเราพิจารณาแล้ว มันเคยปล่อยมาคือเสื้อผ้าเราเคยซักมาแล้ว ซักมาแล้วก็คือซักมาแล้ว แล้วใส่ทำไม ซักมาแล้วก็เก็บไว้ในตู้ไม่ให้ใส่เลย มันก็จะไม่สกปรก

แต่ความคิดมันจะเก็บไว้ไม่ได้ มันเกิดดับตลอดเห็นไหม ฉะนั้นเวลาเราซักแล้วหนหนึ่ง ซักแล้วก็เก็บไว้ แต่เราเอามาใช้แล้วเราก็ต้องซักอีก จิตมันเป็นประธาน เห็นไหมความคิดมันเป็นประธาน ถ้าความคิดเป็นประธาน ใช้ เพราะจิตมันเป็นประธาน

จิตมันเป็นตัวจิต ความคิดเกิดจากจิต นี่ความคิดเกิดจากจิต แต่จิตตัวประธานคือตัวอวิชา ฉะนั้นเวลาบอกว่า เวลาความคิดเราไม่ตามตัวประธานไป เพราะตามตัวประธานไปแล้วมันจะร้อน ร้อนสิ ร้อนเพราะกิเลสมันอยู่ที่นั่น เราต้องตามตัวประธาน

ไป ที่ไหนมีความคิด ที่ไหนมีความสกปรก ปัญญาต้องไล่ต้อนทั้งหมด ที่ไหนมีความสกปรก ที่ไหนต้องเข้าไปทำความสะอาดทั้งหมด

แต่ทำความสะอาดยังไม่ไหว เพราะอะไร เพราะจิตมันยังไม่มีสมาธิ เราก็กลับมาทำสมาธิก่อน กลับมาทำความสะอาดของใจ แล้วต้องเข้าไปเผชิญกับมัน ไม่ใช่พอเข้าไปเผชิญกับมัน แล้วมันปล่อยวางหนหนึ่งจะยึดอันนี้เป็นหลัก เหมือนกับเราเกิดมา เราเคยทำผลงานชิ้นหนึ่ง แล้วบอกจะเอาผลงานชิ้นนี้ใช้ไปตลอดชีวิตไม่ได้หรอก

เราจะต้องทำงานไปทั้งปีทั้งชาติ เราเกิดมา มนุษย์เกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน เพื่อหาปัจจัยดำรงชีวิต จะบอกว่าเคยทำงานหนหนึ่งแล้วจะไม่ทำอีกเลย ความคิดอย่างนี้ไง เพราะความคิดอย่างนี้ เป็นความคิดของคนไม่มีประสบการณ์

มีคนปฏิบัติมาก บอกว่าเวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อย พอปล่อยแล้วก็คิดว่าตัวเองปล่อยแล้ว ปล่อยแล้วก็ไม่ค่อยเข้มงวดกับตัวเอง สุดท้ายแล้วจิตเสื่อมหมดเลย พอจิตเสื่อมแล้ว ถ้าจะเอาความจริงขึ้นมาก็ต้องมาเริ่มต้นจากตรงนี้ เพื่อพัฒนาของมันขึ้นมาใหม่

พอพัฒนาขึ้นมาใหม่ มันก็เหมือนกับคนจิตเสื่อมเห็นใหม่ จิตเสื่อมเหมือนกับคนล้มละลาย จิตเสื่อมเปรียบเหมือนคนล้มละลาย แล้วพยายามสร้างฐานะใหม่ แต่เราไม่ใช่คนล้มละลาย เรามาจากศูนย์เรามาจากคนปกติ แล้วเราพยายามจะสร้างตัวขึ้นมา มันแตกต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน พอปล่อยแล้วมันจะเสื่อม พอเสื่อมขึ้นมา จะทำได้ลำบากมาก อันนี้ก็เหมือนกัน มันเสื่อมแล้วเจริญ เจริญแล้วเสื่อม เราจะบอกว่า คนที่ปฏิบัติทุกคน มันต้องมีประสบการณ์แบบนี้ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ อย่างเช่นชีวิตเราทั้งชีวิต เราเคยเจ็บไข้ได้ป่วยไหม ต้องมีความเจ็บไข้ได้ป่วยบ้าง บางคนไม่เจ็บไข้ได้ป่วยก็ สาธุ เป็นบุญของเขา บางคนเกิดมา มีเจ็บไข้ได้ป่วยมีอุบัติเหตุ เราก็แก้ไขรักษาร่างกายเราไป

จิตในการปฏิบัติมันก็มีล้มลุกคลุกคลาน มีผิดมีพลาดตลอดไป ฉะนั้นเราบอกว่า เราเคยตกทั้งคปทานมาแล้ว เราจะเอาอันนั้น ไม่กล้าทำสิ่งใดเลย กลัวมันจะเป็นสัญญาเป็นอะไร มันจะสัญญาไม่สัญญาเดี๋ยวมันก็รู้

แบ่งเวลาใช้ ถ้าแบ่งก็จริงใช้ได้ทุกสถานที่ ถ้าแบ่งก็ปลอมเราเองเราก็ไม่ค่อย
มั่นใจแล้วละ พอใช้ไปแล้วเขาบอก อันนี้ปลอมๆ เขาก็ไม่รับ เหมือนกัน ปัญญาจะจริง
ปัญญาจะปลอม จะเป็นสัญญาไม่เป็นสัญญา เราใช้ตลอด เราใช้ปัญญาของเราตลอด มัน
ต้องสู้ละ

ถ้าเราบอกว่า มันเคยตทั้งคพหามาถูกต้อง มันปล่อยวางหมดเห็นใหม่ จนปล่อย
วางร่างกายทั้งหมด แต่การปล่อยวางนี้ เห็นใหม่เวลาคนกำหนดพุทโธๆๆ เวลาอัปปนา
สมาธิคือมันปล่อยหมด ขณิกสมาธิก็สงบชั่วคราว อุปจารสมาธิสงบแล้วมันออกฐู แต่ถ้า
เป็นอัปปนาสมาธิมันสักแต่ว่า คำว่าสักแต่ว่า จิตมันจะหดตัวเข้ามาโดยอิสรภาพเลย มัน
ทิ้งกาย ทิ้งกายด้วยสมาธิ

แต่มันทิ้งกายโดยสมาธิ สมาธิแกก็เลสไม่ได้ แต่พวกฤทธิชีไพรเขาสงบจนไม่รับรู้
กายนี้มี การไม่รับรู้ไง มันสักแต่ว่าไม่รับรู้อะไรเลย คือจิตล้วนๆ ไม่รับรู้ทั้งๆ ที่ว่าอาศัย
ร่างกายนี้อยู่ มันไม่ยอมรับรู้เรื่องกายนี้เลย มันสงบนิ่งเลย อันนี้ฝึกปัญญาไม่ได้ อันนี้ออก
ใช้ปัญญาไม่ได้ ต้องคลายตัวออกมา พอคลายตัวออกมาเป็นอุปจาระแล้วมันจะออกรับรู้

เพราะออกมาเห็นใหม่ รับรู้เหมือนกับว่าความเคยชิน ความคุ้นชินระหว่างกาย
กับจิตเห็นใหม่ จิตมันรับรู้กายๆ ความคุ้นชินของมันความเคยชินของมันว่าจิตกับกายนี้
มันเป็นวิบากกรรมที่มาร่วมกัน แต่โดยสามัญสำนึกก็เป็นเรื่องความคุ้นชินของมัน ไปเลย

แต่พอจิตสงบแล้ว ความคุ้นชินอันนี้มันแยกออกจากกัน พอแยกออกจากกันจิต
กับกายมันคนละอันกัน จิตนี้มันอาศัยร่างกายนี้แหละ เป็นเครื่องอยู่ พอมันสงบแล้ว มันก็
พิจารณากายมันนี้แหละ พิจารณาวิบากกรรมนี้แหละ พิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นมานี้แหละ ว่า
ของที่เกิดมาเป็นของเราๆ มันเกิดมาจากวิบากกรรมของเรานี้แหละ พิจารณาจนกระทั่ง
มันปล่อยวาง จนจิตเป็นอิสระเห็นใหม่

พระอรหันต์ที่ว่า สอุปาทิเสสนิพพานเห็นใหม่ เป็นพระอรหันต์จิตเป็นพระ
อรหันต์ แต่ยังมีร่างกายนี้อยู่ไง แต่ถ้าตายไป มันทิ้งกายนี้ไปก็เป็นอุปาทิเสสนิพพาน นี้
ไงพอจิตมันสงบแล้ว ออกมาอุปจารสมาธิพิจารณาของมัน พิจารณาความคุ้นชิน พอ
พิจารณามันจะรู้ของมัน

นี่พูดถึงว่าเวลาตทั้งหมดปทาน เวลามันปล่อยแล้วเห็นใหม่ เวลาปล่อยโดยสมาธิก็มี เวลาปล่อยโดยปัญญาก็มี ฉะนั้นสิ่งที่ว่า พอปล่อยแล้วจิตมันก็เป็นอย่างที่ว่า จิตมันเป็น ประชาน สิ่งที่เป็นความคิด มันเกิดขึ้นมาแล้วมันไปคิดเรื่องร่างกาย มันเป็นอย่างนี้จริงๆ แต่มันต้องมีการซ้ำแล้วซ้ำเล่า ฝึกฝนแล้วฝึกฝนเล่า ตรวจสอบแล้วตรวจสอบเล่า จนจิต มันเข้มแข็ง จิตมันมีกำลังของมัน มันเข้าใจของมัน มันทำของมัน เขาเรียกว่า มรรค สามีคคี

ความสมดุลของจิตใจ ใฮ้มันปล่อยวาง มันปล่อยวางแต่ใครเป็นคนปล่อย เรา เป็นคนปล่อยหรือ ประชานเป็นคนปล่อย ประชานมันรู้เห็นใหม่ มันไม่สมดุล มันยังมี ตัวตนอยู่ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ จนมีความชำนาญเห็นใหม่ มันชำนาญมันสมดุล สมดุลคือ มรรคสามีคคี ถ้ามรรคสามีคคีมันรวม มรรคญาณมันรวม แล้วมรรคญาณมันชำระ กิเลสเป็น โสคาบัน

ถ้าเป็น โสคาบันจริงๆ เดียวจะรู้เลย ไม่ใช่ว่าเป็น โสคาบันแล้ว ญาณมันจะมา เกิดขึ้นเอง ญาณจะตามมาอย่างที่เขาสอนกัน เวลามันเกิดขึ้นมันขณะจิต พอขณะจิตมัน พิจารณาของมัน มรรคสามีคคีมันรวม มรรคญาณมันรวม แล้วมรรคมันตัดขาด สังโยชน์ มันขาดอย่างไร พอสังโยชน์มันขาดนั้นก็จบ สังโยชน์มันขาด ขาดที่ประชาน

ฉะนั้นสิ่งที่ประชานมันมีความเร่าร้อน เราไม่ยอมพิจารณาต้องพิจารณา นี่ ข้อที่ ๑ ใจ

ถาม : สิ่งที่เคยเกิดขึ้นในอดีตแล้ว ถ้ามาเทียบเคียงกับความคิดที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบัน กระทำได้หรือไม่ครับ

หลวงพ่ : ต้องกระทำด้วย ต้องกระทำ เพราะว่าเวลาปัญหาที่เขาไปถามหลวงตาเห็น ใหม่ หลวงตาจะบอกว่า ซ้ำเข้าไปๆ ถูกแล้วซ้ำๆ หลวงตาจะตอบอย่างนี้เลย ถูกแล้ว

เพราะตทั้งหมดปทานมันถูกแล้ว ถ้าถูกแล้ว ถูกแล้วก็คืออดีตใจ ถูกแล้วก็เมื่อปีที่แล้ว มีเงินอยู่ ๕ ล้าน ตอนนี้เป็นหนี้อยู่ ๕ ล้าน ถูกแล้วได้อย่างไรละ ใฮ้เงิน ๕ ล้านปีกลายใช้หมดแล้ว ปีนี้ตัวแดงอีก ๕ ล้านยังไม่มีหาไปใช้เขาเลย ถูกแล้วมันถูกแล้ว

ตอนปีกลายมีเงิน ๕ ล้านมันมีความสุขมาก ตอนนี้เป็นหนี้ ๕ ล้านทุกข์มาก
ตอนนี้เป็นหนี้ ๕ ล้าน ก็ต้องใช้หนี้ ๕ ล้านให้จบก่อน แล้วค่อยหาเงินใหม่

มันเป็นอดีตไปแล้วนะ ที่นี้การเป็นอดีตไปแล้ว ทุกคนส่วนใหญ่จะจำสิ่งที่มี
ความสุข คนเราจะจำสิ่งที่เป็นอดีต พอสิ่งนี้เป็นอดีตมันเป็นอดีต ฉะนั้นพออดีตแล้ว คน
ไม่เคยทำทานก็ไม่ได้ทำทาน คนทำทานไปแล้วก็ทานที่เป็นอดีต คนที่ปฏิบัตินะ ปฏิบัติ
วันนี้ก็เป็นปัจจุบัน แต่มันล่วงจากวันนี้ไป มันก็เป็นอดีตไปแล้ว

อดีตอนาคตแก้กิเลสไม่ได้ ต้องเป็นปัจจุบันธรรมถึงแก้กิเลสได้ ฉะนั้นสิ่งที่ทำนี้
ถ้ามีสติใจใหม่ มีตัวประธานมีตัวสิ่งใด ต้องลุยเข้าไปเลย เพียงแต่ว่าลุยแล้ว จิตมันไหว
ใหม่ ถ้าจิตไม่ไหวกลับมาทำสมาธิ ถ้าเราทำสมาธิจนมีกำลังแล้วลุยเข้าไปเลย ถ้าลุยเข้า
ไปเลยมันเป็นปัจจุบันนะ มันจะไม่เป็นอดีต มันจะไม่เป็นสิ่งที่ว่าเราคาดหมาย มันจะเป็น
ปัจจุบัน

แล้วนี่ตถาคตปหานครั้งที่หนึ่ง มันจะมีตถาคตปหานครั้งที่สองที่สามที่สี่ที่ห้าที่หกที่
เจ็ดที่ร้อย ที่กี่ร้อยก็แล้วแต่ ถ้ามันยังไม่ตอบโจทย คำว่าตอบโจทยคือขณะจิต จิตที่ว่าจะ
จิตเป็นปุถุชน มันจะเป็นพระโสดาบันอย่างไร พอจิตมันเป็นพระโสดาบัน คือมันตอบ
โจทย เขาเรียกขณะจิต ขณะจิตที่มันเปลี่ยนแปลง

มะม่วง มะม่วงแก่มะม่วงดิบ เราเอามาบ่ม ถ้ามันสุกก็คือมันสุก ถ้าไม่สุกนะ มี
สองประเด็น คือมันจะเน่า นี่ก็เหมือนกัน ตถาคตปหาน ที่หนึ่งที่สองที่สามที่ร้อยที่พัน ถ้า
มันยังไม่สุก มันยังไม่เป็นมะม่วงสุก ถ้ามันยังไม่เป็นมะม่วงสุก เราก็ต้องเข้าไปเรื่อยๆ
จนกว่ามันจะสุก ถ้ามันสุกแล้วมันจะกลับมาดิบอีกไม่ได้

มะม่วงสุกที่ไหนจะกลับเป็นมะม่วงดิบอีกไม่มี! ไม่มี! แต่ถ้ามันสมุจเฉตปหาน
แล้วมันจบ ฉะนั้นหน้าที่ของเราหวังผลตรงนั้น หวังผลตรงมันสมุจเฉตปหาน ฉะนั้นสิ่ง
ที่สมุจเฉตปหานมันมาจากตถาคตปหาน

การตถาคตปหานคือการประหารกิเลสชั่วคราว การยับยั้งกิเลส การทำความ
สะอาดกิเลสชั่วคราว การทำชั่วคราวมันกลับคืนได้ แต่ถ้ามันสมุจเฉตแล้วมันกลับคืน
ไม่ได้ มันเป็นมะม่วงสุกแล้วจะกลับมาดิบอีกไม่ได้ เอวัง.